Arnhem 26 januari 2025

Beste wethouder, raadsleden en fractievolgers,

Al jarenlang wordt er in de gemeenteraad en met burgers gesproken over hoe we waardevolle bomen in Arnhem het beste kunnen beschermen. Ik heb nagenoeg alle bijeenkomsten over het bomenbeleidsplan bijgewoond, 2 keer ingesproken bij de raadsvergaderingen en u van allerlei informatie voorzien over hoe de gemeente Arnhem zelf met groen en haar bomen omgaat. Dat is vaak niet om erg vrolijk van te worden en is voor verbetering vatbaar.

Nu ligt wederom het plan voor om bomen in Particuliere tuinen aan te wijzen als waardevolle boom. Dat lijkt een goed plan, want het lijkt alsof burgers het groen niet zo heel erg waarderen. Daarom moeten ze dus door de overheid gedwongen worden om beter met hun bomen om te gaan, hoe veel het ze ook kan gaan kosten. Maar is het niet veel verstandiger om als gemeente zelf eerst het goede voorbeeld te geven door zorgvuldig met groen om te gaan? Ik ontmoet veel burgers die klagen over het onzorgvuldige groenonderhoud.
Het geld wat aan dit onderhavige plan besteed wordt en gaat worden kan beter gebruikt worden voor zorgvuldig en duurzaam onderhoud.

Ik ben er geen voorstander van om bewoners op te zadelen met extra en vooral irrelevante regels die hen in hun eigendomsrecht aantasten. Ik heb veel ervaring met de hoeveel tijd, energie en geld je kwijt bent aan het regelen van een (omgevings)vergunning voor het kappen van een boom. Er worden (sentimentele) gevoelens en onnutte regels gebruikt om te voorkomen dat een boom, ziek, zwak, misselijk, gevaarlijk of dood, gekapt wordt, terwijl je als eigenaar verantwoordelijk blijft en in angst leeft over eventuele schade. Dat frustreert mij èn de eigenaren van de bomen enorm, terwijl juist het vertrouwen van de burgers in de overheid zou moeten toenemen. Dit plan lijkt me het tegenovergestelde te bewerkstelligen. Daarnaast is het m.i. gespeend van iedere realiteitszin.

Wat me opvalt aan de criteria “Waardevolle bomen” is dat ze geen rekening houden met de verscheidenheid aan bomen die er zijn. Ik heb de Waardevolle bomenlijst van de gemeente Arnhem bestudeerd. Alle bomen die daar opstaan zijn bomen van de **1e grootte**. Dat zijn de allergrootste bomen, die minimaal 12 meter hoog kunnen worden, maar ook met gemak 20 tot 30 meter halen en dan vaak met dezelfde breedte. Die wil je eigenlijk niet in een kleine stadstuin. Die geven veel schaduw in de zomer, wat heerlijk kan zijn, maar ze belemmeren ook de groei van iedere andere beplanting in de tuin zelf en de tuinen eromheen. Daarnaast laten ze in de herfst ook veel bladeren en vruchten (eikels, kastanjes, beukennootjes) vallen, terwijl tegelijkertijd de frequentie van het ophalen van groencontainers daalt. En nee, je kan het niet laten liggen, want wat daar mogelijk nog onder zou kunnen groeien gaat dood onder dat dikke pakket bladeren en vruchten.

Ik probeer mijn bezwaren nogmaals uit te leggen:

Criterium 1. Minder dan 5 bomen van één soort.
In de beantwoording van de technische vragen werd dat de bomen geïdentificeerd konden worden m.b.v. luchtfoto’s en door gebruik te maken van de vele kennis die aanwezig is in de diverse groenclubjes. Mag ik u uit de droom halen: je kunt m.b.v. luchtfoto’s wellicht

naaldbomen van loofbomen onderscheiden, maar absoluut niet de boomsoort. Dat is een illusie die meer belooft dan waargemaakt kan worden. Ik ben echt heel benieuwd hoe dit in de praktijk gerealiseerd gaat worden en wat die inventarisatie mag gaan kosten.

Criterium 2: Verschijningsvorm.
Wat maakt de verschijningsvorm van een boom tot waardevolle boom in een stadstuin? Hoe groot moet die dan zijn? In tuincentra wordt je doodgegooid met vormbomen, waarbij je vaak geen enkele uitleg krijgt over het onderhoud en de hoeveelheid werk die ze vergen om in stand te houden. In welke Arnhemse tuinen zie je bijzondere, volgroeide verschijnings-vormen? Ik zou het niet weten. Ik ken wel bomen die gigantisch verkloot zijn door gebrek aan kennis en onzorgvuldig onderhoud. Moeten we die behouden? Ik ben heel benieuwd hoeveel van dit soort bomen op de lijst komen te staan.

Criterium 3: Cultuurhistorie.
In hoeveel particuliere tuinen zie je herdenkingsbomen, markeringsbomen of kruis-/kapelbomen? Ik ben benieuwd of iemand nu al kan aangeven om hoeveel bomen het gaat.

Criterium 4: Biodiversiteit
Het lijkt wel alsof bomen de meest interessante, ecologische en klimaatvriendelijke verschijningsvormen zijn die er bestaan. Dat is niet zo. Het meest biodivers is een afwisselend landschap met ruimte voor grote en kleine bomen, diverse soorten struiken en lage vegetatie. De afgelopen eeuw is de kroonoppervlakte van bomen in Arnhem gigantisch toegenomen. Waar komt het idee van kaalkap toch vandaan?
Ik heb op diverse GIS-kaarten het verschil in kroonomvang en in aantallen bomen kunnen vergelijken tussen 2007 en 2023. Opvallend is dat de kroonoppervlakte enorm is toegenomen. Tegelijkertijd neemt het aantal bomen logischerwijs af: ze concurreren elkaar de laan uit, zeg maar.
Tevens heb ik de oppervlakte van de grondpositie van de gemeente Arnhem t.o.v. de particuliere tuinen bestudeerd (zie bijgevoegde kaarten van Arnhem Zuid en Arnhem Noord: de lichtgekleurde vakken zijn de tuinen waarin waardevolle bomen zouden kunnen staan). Het wordt dan meteen duidelijk dat er niet erg veel waardevolle bomen op particulier terrein verwacht kunnen worden. Voor de volledigheid: de eigendommen van woningbouw-verenigingen zijn hier in meegenomen. In sommige wijken zijn inderdaad particuliere bomen gekapt. Die bomen zijn toentertijd nagenoeg tegelijkertijd aangeplant, zonder enige kennis van uiteindelijke omvang, harder gegroeid dan ooit verwacht en daardoor gelijktijdig gekapt. Het betrof vooral veel coniferen: dat waren toen modeplanten. Er is nu ruimte ontstaan voor nieuwe bomen en dat moeten we stimuleren door informatie te verstrekken over de juiste boom op de juiste plaats. Dan past het niet dat er gratis bomen van de 1^{e} grootte, zoals beuken en esdoorns, uitgedeeld worden, zonder specifieke uitleg over de uiteindelijke omvang.

Bomen die kleiner blijven dan 12 meter en dus ongeveer net zo breed worden, zijn bomen met een kortere levensduur (40-60 jaar) en met een kleinere omvang, waardoor ze niet of nauwelijks aan de criteria zullen voldoen, terwijl ze qua biodiversiteit en ecologie veel waardevoller kunnen zijn dan een beuk of Amerikaanse eik. Dit criterium draagt de naam biodiversiteit en ecologie, maar gaat uitsluitend over de diameter van de kroon en/of de stamomtrek. De titel dekt de lading dus absoluut niet. Dit heeft niets te maken met welke biodiversiteit dan ook.

Criterium 5: het tegengaan van hittestress.
Het meest effectief in het tegengaan van hittestress zijn bomen die in clusters staan, een enkele boom voegt weinig toe. Wat wordt er in dit criterium beschermd? Juist ja: een enkele boom, terwijl er dus eigenlijk clusters van bomen beschermd zouden moeten gaan worden. Laat dit nou net de gemeente zijn die die clusters zou kunnen realiseren, maar die leggen, uit cultuurhistorisch oogpunt, vaak lanen aan. Het voorkomen van hittestress kan je niet bij individuele burgers (zonder gedegen kennis) neerleggen. Nu al ervaren veel tuineigenaren in Arnhem, wat de wethouder ook toegaf afgelopen woensdag, dat er veel te groot wordende bomen zijn aangeplant in straten. Daardoor groeit er weinig in particuliere tuinen, door schaduwdruk en vochtconcurrentie. De invloed van deze gemeentebomen op de omgeving wordt niet meegewogen. Wellicht interessant om te lezen op dit gebied:
https://www.hva.nl/kc-techniek/gedeelde-content/contentgroep/klimaatbestendige-stad/resultaten/bomen.html#anker-hoe-groot-is-het-verkoelend-effect-van-bomen-
Daarnaast heerst het idee dat bomen regenwater opslaan en het grondwaterpeil doen stijgen. Laat dat nu niet het geval zijn. Bomen verdampen juist heel veel water, zeker coniferen, en dat zorgt dan weer voor ietwat afkoeling. Het regenwater valt wel minder snel op de bodem, zodat wateroverlast wat voorkomen kan worden. Verwacht geen wonderen.

Criterium 6: omvang.
Dit criterium gaat over de maat en de minimale leeftijd. Daarbij wordt geen rekening gehouden met de maximale leeftijd die een bepaalde boom kan bereiken. Dit betekent dat uitsluitend bomen van de 1^{e} grootte als waardevol aangemerkt kunnen gaan worden. Niet voor niets worden deze bomen juist aangeprezen als uitermate geschikt voor landgoederen, parken en bossen. In particuliere tuinen zou je juist bomen van de 2^{e} grootte (tussen 6 en 12 meter) of 3^{e} grootte (kleiner dan 6 meter) moeten aanbevelen. Ik ben uitermate benieuwd hoeveel particuliere bomen, die aan dit criterium voldoen, op deze lijst komen te staan.

Algemene bezwaren:
De gemeente ziet vooralsnog geen noodzaak om invasieve exoten te weren, omdat ze nu nog geen overlast of schade veroorzaken. Er worden jaarlijks miljoenen uitgegeven aan het bestrijden van planten, waarvan niemand ooit bedacht had dat ze invasief zouden kunnen worden. Tja, moet je dat risico willen nemen? Lijkt mij van niet.

Resumerend ben ik bang dat deze lijst in de praktijk niet of nauwelijks van de grond komt. De criteria zijn uit de mouw geschud en lijken op papier heel aardig, maar ze zijn totaal niet afgestemd op de harde werkelijkheid. Daarnaast wordt beweerd dat dit bomenplan op cruciale punten is aangepast t.o.v. het plan uit 2020. Huh, denk ik dan. Uitsluitend de kroondiameter en de onderlinge afstand zijn aangepast. Zijn dat cruciale punten?
Is het waar dat er 4 jaar over gedaan is is om dit “aangepaste” plan te presenteren?
En dan nu de uitvoering nog. In 2020 werd gesproken over een bedrag van € 50.000,- om de geodata-analyse uit te voeren; een aantal bijeenkomsten geleden werd een bedrag van € 10.000,- genoemd. Hoe kan het dat het nu veel goedkoper is geworden?

Er zijn in Arnhem clubs die protesteren tegen het kappen van bomen, zelfs als dat gebeurt met het oog op veiligheid of op een duurzame ontwikkeling van de overblijvende bomen, bv. in een bos: dunnen genaamd. Er wordt in hun ogen veel te veel gekapt en ze schuwen er zelfs niet voor om dreigementen te uiten naar de uitvoerders van de opgelegde werkzaamheden. Maar ze protesteren vooral tegen het kapbeleid van de gemeente, niet tegen het

kappen door particulieren. Het lijkt wel of de politiek de oren laat hangen naar luidruchtige protesten en spandoeken en dat als compensatie afwentelt op de particuliere boomeigenaren.
De actiegroepen gebruiken het argument dat één sprietje van een jonge boom niet opweegt tegen een grote boom. Dat klopt natuurlijk, maar niet alle bomen hebben dezelfde levensduur, niet alle bomen staan op een voor hen goede plek, waardoor ze ziek en gevaarlijk worden, met alle risico's van dien. Bovendien is een gezonde leeftijdsopbouw belangrijk voor het voortbestaan van bomen. Als bomen van één soort ongeveer even oud zijn, zullen ze allemaal ongeveer tegelijkertijd omgaan. Zo werkt het in de natuur. Daarom is variatie zo belangrijk en dat variatieprincipe zie ik niet terugkomen in deze criteria. Het gaat voornamelijk over de zeldzaamheid, de omvang en de verschijningsvorm.

Ik heb zo'n vaag vermoeden dat dit hele plan niet is bedacht om bomen werkelijk te beschermen, maar om het groene imago van de gemeente Arnhem in stand te houden. Dit plan heeft niets te maken met het meer en beter vergroenen van de stad, maar werpt juist aversie op bij mensen die toevallig of door eigen toedoen bomen in hun tuin hebben.

Ik heb de volgende vragen aan u en hoop dat u daar een eerlijk antwoord op kunt geven:

- Bent u tevreden over de toegevoegde waarde van dit plan?
- Denkt u echt dat dit plan de stad Arnhem gaat redden in de strijd tegen klimaatverandering?
- Wordt dit plan uitsluitend door u goedgekeurd om aan het college-akkoord te voldoen?
- Mag u als raadslid uw eigen keuze maken op basis van inzichten die wellicht gedurende de tijd veranderd zijn? M.a.w. mag er gebruik gemaakt worden van voortschrijdend inzicht?
- Durft u te beamen dat deze kleren van de keizer nauwelijks iets voorstellen?
- Durft u toe te geven dat dit plan onuitvoerbaar en zeer kostbaar is en niets toevoegt aan het vergroenen van de stad, maar alleen veel belastinggeld verspilt?

Stel de inwoners van Arnhem niet teleur en maak gebruik van bovenstaande kennis. Ik verstrek u graag nog meer informatie als u dat wenst. Ik nodig u ook uit om op GIS-kaarten te bekijken hoe schrikbarend klein de oppervlakte van particuliere tuinen zijn t.o.v. de grondpositie van de gemeente Arnhem.

Veel wijsheid toegewenst en een vriendelijke groet,

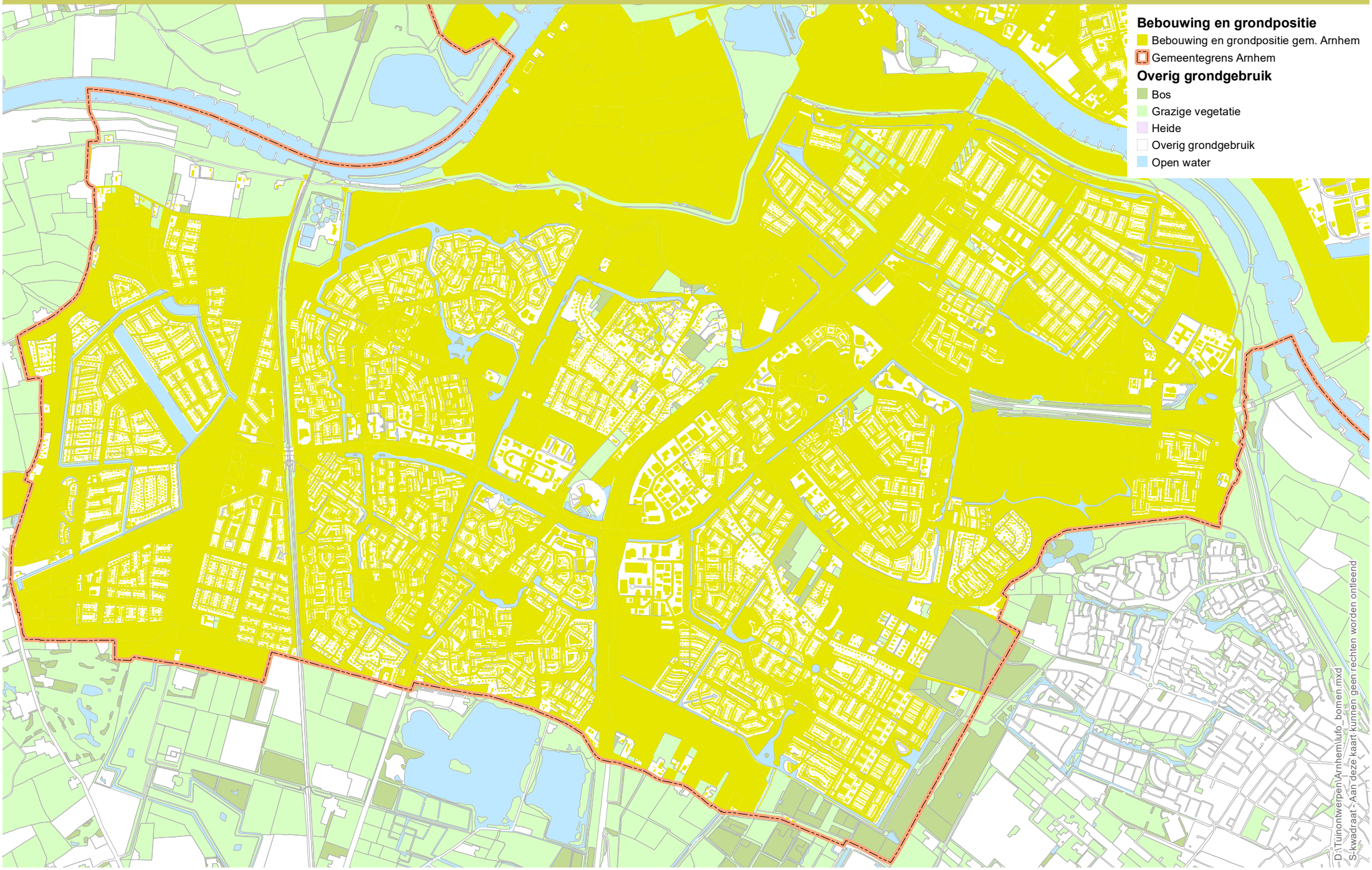
Tinka Chabot
Bosbouwkundig ingenieur en ecologisch hovenier

Grondpositie gemeente Arnhem en bebouwing - Arnhem-Zuid

Schaal 1:27.000

N

S-Kwadraat
25-01-2025

Grondpositie gemeente Arnhem en bebouwing - Arnhem-Noord

Schaal 1:27.000

N

S-Kwadraat
25-01-2025

